

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

IV. An & qua ratione Deus cognoscat creaturas tum existentes, tum
poßibiles, & num adeo etiam cognoscat insinita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

vt in ipsa cognitione creaturarum, seu Verbo mentis.

E contrario verò Deum non cognoscere creaturas in seipsis, sed solum in seipso, expressè & ex instituto docet S. Thomas hic quæst. 14. art. 5. quem ita etiam sequuntur Caietanus, & omnes Thomistæ recentiores. Quæ controuersia, stantibus & suppositis ijs, quæ hæcenus docuimus, ita facile conciliari potest. Dupliciter enim intelligi potest creaturas cognosci in seipsis; primò vt vocula, *In seipsis*, dicat solum rationem obiecti cogniti; secundò, vt dicat etiam rationem & medium cognoscendi. Priori modo nihil est aliud; Deum cognoscere creaturas in seipsis, quam cognoscere secundum se, ac solum proprium Esse ac rationem; quod sanè denegari Deo non potest; nec vnquam negat S. Thomas; vt dictum supra adest. 2. Posteriori modo, idem est, Deum cognoscere creaturas in seipsis, quod, creaturas ipsas esse Deo rationem ac medium cognoscendi creaturas; quod de Deo dici non potest, vt dictum adest, 5.

22 Ad quem ferè modum etiam S. Thomas cit. art. 5. ait, aliquem cognosci in seipsis, quando cognoscitur per speciem propriam, adæquatam ipsi cognoscibili; (formaliter, aut naturaliter, seu directe ita representantem aliquid, tanquam non id solum representet, vt declarat Gregorius de Valentia loco cit.) sicut cum oculus videt hominem per speciem hominis. In alio autem videt id, quod videtur per speciem continentis: sicut cum pars videtur in toto, per speciem totius. Vel cum homo videtur in speculo, per speciem speculi; vel quocumq; alio modo contingat aliquid in alio videri. Vbi tamen exempla S. Thomæ examinare nil opus est. Illud nota, multum in ipsis verbis positum esse, vt posteriorem aut priorem sensum referant. Non enim rectè dixeris, Deum cognoscere alia à se in ipsis rebus: ita enim significatur rationem Deo cognoscendi esse res ipsas; et si bono sensu dici possit, Deum cognoscere alia in seipsis, vt dictum.

DVBIVM IV.

An, & qua ratione Deus cognoscat creaturas tum existentes, tum possibiles; & num adeo etiam cognoscat infinita.

S. Thomas 1. p. q. 14. a. 9 & 12.

1 **E**xplicanda nunc sunt particulatim obiecta creata, quæ Deus cognoscit; modusque particularis ea cognoscendi; & incipiendum à facilioribus, quales sunt creaturæ tum re ipsa aliquando existentes, tum possibiles etiam, quæ nunquam existant, secundum esse suum possibile spectata. Nam & nos cæteris paribus facilius cognoscimus ea, quæ existunt, quam quæ non existunt; & ea quæ non existunt, facilius cognoscuntur secundum esse possibile, quam secundum esse actuale, quod habitura aliquando sunt.

Assertio I. Deus distinctè cognoscit omnes res

existentes, adeoque omnia quæ sunt & sunt in tota æternitate, etiam intimas & secretissimas cogitationes & affectiones, tam hominum, quam Angelorum. Est mens & doctrina S. Thomæ hic quæst. 14. a. 5. 6. & 12. & Magistri aliorumque Doctorum in 1. d. 35. & de fide, ac extra controuersiam. Probatum apertè ex Scriptura Psal. 32. v. 15. *Qui finxit sigillum corda eorum, qui intelligit omnia opera eorum.* Proverb. 5. v. 21. *Respicit Dominus vias hominum; & omnes gressus eius considerat.* Proverb. 15. v. 3. *In omni loco oculi Domini contemplantur bonos & malos.* Eccles. 17. v. 16. *Omnia opera illorum velut sol in conspectu Dei: & oculi eius sine intermissione inspicientes in vis eorum.* Ecclesiast. 23. v. 28. *Oculi Domini multo plus lucidiores sunt super solem; circumspicientes omnes vias hominum & profundum abyssi, & hominum corda intrantes, in absconditis partes.* Domino enim Deo antequam crearentur omnia sunt agnita; sic & post perfectum respicit omnia. Jerem. 17. v. 10. *Ego Dominus scrutans cor, & probans renes: qui do unicuique iuxta viam suam, & iuxta fructum adinventionum suarum.* Apocal. 2. v. 23. *Ego sum scrutans renes & corda; & dabo unicuique vestrum secundum opera sua.* Denique generatim de omnibus rebus creatis, præsertim existentibus, dicitur Heb. 4. v. 13. *Non est ulla creatura inuisibilis in conspectu eius, ad quem nobis sermo.* Rationes sumuntur ex assertione 1. 2. & 3. dub. præced. eæ enim vel maximè procedunt de rebus existentibus, quæ & à Deo velut agente intellectu efficiuntur, & à nobis facilius cognoscuntur.

2 Assertio II. Deus clare, etiam & distinctè cognoscit omnes creaturas possibiles, omnesque modos earum possibiles, quæ possibiles sunt, siue secundum esse possibile; etiam si eæ nunquam actu sint futurae. Ita S. Thomas hic q. 14. a. 9. & est extra controuersiam, ac de fide, Probatum ex Scriptura. Rom. 4. v. 17. *Qui vocat ea, quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt.* Item Ecclesiast. 23. v. 29. *Domino Deo antequam crearentur, omnia sunt agnita, etiam secundum esse actuale, quod aliquando habitura essent; ergo multo magis secundum esse possibile. Ratio est; tum quia etiam hæc eo ipso, quod sunt entia quadam, nimirum in potentia, sunt cognoscibilia; præsertim quando ex eo genere nos ipsi etiam multa cognoscimus; ergo cognoscuntur per infinitam scientiam Dei; quæ hoc ipso quod infinita est, necessariò terminatur ad omne possibile: tum quia Deus comprehendit seipsum, omnesque creaturas, totamque vniuersi machinam; ergo cognoscit omnia quæ sunt in sua, vel creaturæ potentia. Vnde rectè etiam concludit S. Thomas cit. a. 9. *omnia cognoscere Deum, quæcumq; per naturam possunt fieri, vel cogitari, vel dici, & etiam quæcumq; ipse facere potest, etiam si actu non sint.**

Assertio III. Deus ea quæ existunt, vel existentiam quandoque habebunt, vel habuerunt, in illa duratione quomodocumque æternitati coexistentem, cognoscit scientia visionis: quæ autem hæc sunt, nec erunt, cognoscit scientia simplicis intelligentiæ. Ita S. Thomas hic cit. q. 14. a. 9. ex communi modo loquendi Doctorum. Cuius hæc est ratio. Quia videri oculis corporis non possunt, nisi existentia; & quæ habent esse (existentiæ distinctum extra videntem, vt loquitur S. Thomas. Intelligi autem, non visionis, sed simplici intelligendi modo, possunt & dicuntur et-

iam ea,

iam ea, quæ nunquam habent existentiam. De quo modo loquendi plura q. 6. dub. 9.

3 Assertio IV. Deus in utroque genere tam creaturarum, non quidem actu simul existentium, sed habentium existentiam in tota æternitate, quæ merè possibile, adeoque scientia utriusque, & visionis, & simplicis intelligentiæ, cognoscit infinita. Ita S. Thomas h. c. q. 14. a. 12. Caietanus & recentiores Thomistæ omnes ibidem, Ferrariensis cum S. Thoma (etsi quoad scientiam visionis paulo aliter loquente) 1. cont. gent. cap. 69. Consentiant Bonaventura in 1. d. 39. a. 1. q. 3. Richardus ibidem, Gregorius de Valentia q. 14. p. 6. Molina cit. art. 12. Vasquez h. c. d. 63. c. 2. Neque sub his terminis aduersantur Aureolus & Durandus infra. Solus Wicleffus, quia negavit esse infinitam multitudinem eorum, quæ Deus non fecit, & potest facere, consequenter negare debuit, Deum in genere rerum merè possibilem cognoscere infinita; id quod tamen veluti manifestum errorem ex infinito refellit Waldensis to. 1. lib. 1. a. 1. cap. 14. Omitto Auerroem 12. metaph. com. 5. 1. qui ob hanc etiam causam, ne dicendum sit, Deum cognoscere infinita, negavit, Deum distinctè & particulatim cognoscere singularia, de qua re dub. præced.

Probatur assertio. Quia tam merè possible, saltem secundum numerum, in vna quaque specie sunt infinita, quam actualiter quandoque existentia, ut videre est in cogitationibus & affectionibus hominum, & Angelorum, in tota æternitate futuris: quæ omnia Deus distinctè cognoscit, cum scientiam habeat simpliciter infinitam, quæ necessariò fertur in omnia intelligibilia.

4 Assertio V. Deus distinctè & particulatim cognoscit non solum infinitam multitudinem cogitationum in tota æternitate futurarum; sed etiam infinitam multitudinem diuisionum possibilem (supposita communi philosophia) in continuo; & cuiuscunque numeri rei in infinitum multiplicabilis. Ita docent, & supponunt omnes auctores citati pro assertione præcedenti; & expressè tradunt Sotzinnas in 1. d. 3. q. 2. & Gregori⁹ de Valentia loc. cit. contra Aureolum & Durandum in 1. d. 39. quæst. 2. num. 9. qui duo contrarium significant, sed diuersa ratione.

Aureolus enim in 1. dist. 35. part. 4. art. 3. propos. 3. quia negat, creaturas vllas, seu quicquam esse in prospectu diuino, aut in eius presentia, nisi Verbum, & diuinam essentiam, ideo etiam negat multitudinem infinitam, aut vllam omnino multitudinem poni in diuino intellectu etiam obiectiue: *Licet*, inquit, *infinita dicantur (à Deo) cognita denominatiue & æquipollenter, cognita Deitate*: de qua re dictum non nihil dub. præced.

5 Durandus autem loco cit. docet, ea solum ratione à Deo cognosci infinitam eiusmodi multitudinem; quia dato qualibet eiusmodi numero finito, cognoscit posse dari maiorem; & quia nouit, inquit, quod data quacunque multitudine finita in cogitationibus, qua erunt, possibile est dari plures; non autem quia nouit totam multitudinem cogitationum, qua erunt, ut earentem omni finito numero, extra quam non est possibile accipere aliquid de cogitationibus huius creaturæ rationalis; sed intra illam multitudinem contine-

tur, quidquid est possibile in cogitationibus huius creaturæ. Cuius rei duas rationes affert. Prima est. Si enim Deus hoc posteriori modo nosset infinitam multitudinem cogitationum, pari ratione & modo nosset multitudinem infinitam diuisionum possibilem in continuo; sed istud non est verum: Ergo nec illud. Probatur assumptio: quia si Deus nouit totam multitudinem diuisionum continui, extra quam non est possibile accipere aliquam diuisionem possibilem in continuo, & in qua continetur omnis diuisio possibilis, sequitur, quod per diuisiones, quas Deus intelligit, continuum intelligitur diuisum in indiuisibilia. Quia si per illas non intelligitur diuisum in indiuisibilia, sed diuisibilia, sequitur quod intelligatur, vel possit intelligi amplius diuisibile. Ergo extra diuisiones continui, quas Deus intelligit, possibile est dare aliam, vel alias; quod est oppositum antecedenti, seu contra hypothesin. Secunda ratio Durandi est. Quia res non cognoscitur nisi sicut est, sed multitudo futurarum cogitationum, eatenus solum habet esse, quatenus aliqua illarum sunt actu, & aliqua aliæ restant possibile: Ergo eatenus solum Deus cognoscit multitudinem illam cogitationum, quatenus cognoscit aliquas illarum (finitas vtrique) esse actu, & alias præterea esse possibile. Ad di potest tertio; alioqui consequens esse, Deum plus cognoscere, quam possit facere, aut certè potentiam esse ad cognoscendum, quam ad faciendum; posset enim simul & actu cognoscere infinitum: quod tamen non potest simul facere.

6 Sed omiſſa Aureoli ſententia, de qua ſatis dictum dubio præcedenti, ſententia ſanè Durandi non videtur tolerabilis, vt rectè cenſuit Gregorius de Valentia cit. p. 6. Nam ex ea conſequens eſt, aut Deum nunquam diſtinctè cognoscere omnes & ſingulas eiſmodi cogitationes futuras, etiam quando exiſtunt; aut in ſua cognitione mutari & creſcere; quorum vtrumque eſt erroneum: quod itidem de partibus in quas diuidi poteſt continuum, omnique numero, & multitudine, locum habet. Accedit, quod nullus poteſt certus terminus assignari multitudinis earum cogitationum, quas Deus diſtinctè cognoscit; cum nulla ſit ratio, cur non qualibet multitudine assignata, maiorem etiam diſtinctè cognoscat: niſi quis dicat, eas ſolum diſtinctè cognoscere, quæ actu ſunt, aut fuerunt; nullam autem earum, quæ erunt; niſi poſtquam itidem actu ſunt aut fuerunt: quod eſt abſurdiſſimum, & contra fidem; ſic enim Deus ab æterno non ſciuiſſet diſtinctè lapſum Angeli vel Adami, in occulta mentis affectione præcipue ſitum, vt alia abſurda taceam. Denique ſingula illæ cogitationes & partes continui poſſibiles ſunt, entia ſaltem poſſibilia: ergo diſtinctè cognoscibilia, ſaltem infinito intellectu Dei.

Ad primum argumentum Durandi, conſeſſa ſequela, negatur aſſumptum ex dictis. Ad probationem reſpondetur, negando ſequelam. Ad annexam rationem reſpondeo, non ipſum quidem continuum intelligi amplius diuiſibile, quam in eas partes omnes, in quas diuidi poteſt, quæque omnes & ſingula à Deo ſunt cognitæ; ſed quamlibet tamen eius partem adhuc intelligi à Deo, vti à parte rei

est, diuisibilem in plures partes, non quidem extra eas, quæ à Deo sunt cognitæ, sed contentas in ea ipsa multitudine infinita, quæ à Deo sigillatim cognita est: ita ut ob hoc ipsum, quod est infinita, in potentia, eiusmodi diuisionum seu partium diuisibilem multitudine, ad nullam diuinam etiam cognitione perueniatur, quæ diuidi amplius non possit.

7 Dices, Deus nouit distinctè omnes & singulas diuisiones, seu diuisionis partes, in quas diuidi potest continuum: ergo nouit diuisionem mente absolutam: ac proinde fieri non potest, ut partes illæ ita cognitæ ulterius intelligantur diuisibiles. Respondeo, Deum cognitione sua eiusmodi diuisibilem nullam proprie facere diuisionem, nec inchoatam, nec absolutam; sed ea tamen ratione, dici posse diuisionem omnem possibilem eius cognitione absolutam, non quia finita & terminata est eius notitia: est enim infinita & cognoscitur infinita; sed quia eius mente tota comprehensa est; ex quo tamen minime sequitur, partes ita cognitæ non cognosci ulterius diuisibiles; sed potius in infinitum adhuc diuisibiles. In quo est aliqua similitudo inter infinitas cogitationes, & partes continui possibiles; non ea tamen ratione, quam notauit Vasquez Disput. 63. num. 14. ut dicemus assert. sequenti.

Ad secundum respondetur cum distinctione minoris; est enim vera si cum respectu ad certam aliquam finitamque durationem loquamur: ita enim cogitationes infinitæ sunt, respectu certæ eiusmodi finitæque durationis, ut aliquæ sint actu, aliæ verò sint adhuc in potentia: at vero respectu totius æternitatis; falsa est, quia in tota æternitate omnes & singulæ sunt actu, adeoque habent suam propriam ac distinctam existentiam: secundum quam proinde etiam à Deo sigillatim & distinctè cognoscuntur.

Ad tertium negatur sequela. Sicut enim Deus potest distinctè cognoscere infinitum syncategorematicè, ita potest etiam facere; diuersitas solum est in modo cognoscendi ex parte cognoscentis; & modo produciendi illud; quod nimirum simul illud cognoscat; cum tamen solum successiue producat: quod etiam in omnibus rebus successiuis accidit; & suo modo in nostra etiam cognitione cernitur. Neque enim idem est modus cognitionis ex parte cognoscentis, & modus essendi ipsius rei cognitæ, vel etiam productionis ad extra. Quare etiam negatur, Deum potentiozem esse ad cognoscendum, quam ad operandum; si proprie & formaliter loquamur; sicut enim scientia Dei in suo genere est infinita; ita etiam potentia operatiua ad extra.

8 Quamquam modus infinitatis vtriusque, ex parte obiecti, non est planè idem; ad illum enim spectat, simul & actu cognoscere omnia cognoscibilia; ad hanc vero non pertinet simul aut actu facere; imò nec posse facere omne factibile; sed solum posse facere, quæ non dedecent infinitum ens: quo fit ut DEVS cognoscere aliquid possit, quod tamen non potest facere; item, ut simul aliqua cognoscat, quæ tamen non possunt simul esse. Et ratio diuersitatis est;

quia operari ad extra non est perfectio operantis, sed subiecti recipientis; nec etiam posse operari quilibet, est perfectionis, sed solum operari posse bene, & quod rectè fieri potest: cum tamen, acta cognoscere quilibet (etiam peccatum) sit perfectionis in ipso cognoscente: qua de causa, cognoscere quidem omne cognoscibile, necessarium est ad infinitam Dei perfectionem; facere autem, aut posse facere omne factibile, non item; cum peccatum facere Deus nullo modo possit.

8 Assertio. VI. Deus cognoscendo eiusmodi infinita, actu quidem cognoscit infinita; at non infinita actu, sed solum infinita in potentia. Ita expressè Durandus in 1. d. 39. quæst. 2. Almain, in 3. d. 14. q. 1. quos sequuntur recentiores communiter, speciatim Greg. de Valentia & Molina loco citati etiam contrarium docet Vasquez cit. disp. 63. cap. . . ubi dicit, Deum ea ratione non cognoscere solum infinitum in potentia, sed etiam infinitum actu; eo quod actu omnis illa multitudo cogitationum futurarum, & aliquando in tota æternitate existentium præsens sit Deo, citatque pro eadem sententia S. Thomam hic, Bonauenturam, Richardum, Waldensem, Caietanum, Ferrariensem locis præced. assert. citatis: sed malè, & sine causa; quia isti solum absolutè docent, Deum actu cognoscere infinita; sed non dicunt ea, quæ ita cognoscit, esse infinita actu: & cum ipsi infinitum actu omnino impossibile esse sentiant, ut suo loco superius dictum, procul dubio intelligunt, ea ratione infinitum in potentia solum à Deo cognosci; ut plane fallium sit, quod Vasquez n. 1. ait, hanc quam secuti sumus opinionem, nullum alium ex antiquis scriptoribus sequi, præter Durandum, & Almain. Rectius aliquo modo pro Vasquij sententia citari potest Aureolus in 1. d. 35. quæst. 1. artic. 3. ubi propterea etiam negat, vllam infinitam multitudinem, aut quidquam aliud, præter Verbum, seu diuinam essentiam, esse in prospectu Dei vel presentia: quia quantumcumque, inquit, similitudo sit unica, si infinita ponantur obiectiue presentia, distincta, & in actu, ponitur infinitum in facto esse & in actu; quod, inquit, est omnino impossibile. Quibus verbis non concedit, quidem Aureolus infinitum actu secundum multitudinem à DEO cognosci; sed solum futurum, ut infinitum actu cognoscat, si multitudo illa sit in prospectu Dei &c.

9 Sed ratio assertionis est manifesta. Quia cognitio Dei cum cognoscat rem sicuti est, non mutat rem ipsam cognitam, seu conditionem rei; cum ergo seclusa cognitione diuina, infinita illa, quæ diximus, sint tantum infinita in potentia, iuxta descriptionem Aristotelis 3. Physic. c. 6. ubi infinitum in potentia docet esse illud cuius omnes partes non sunt (nec fuerunt) actu; sed in quo id quidem, quod actu existit, (vel extitit) finitum est; semper tamen aliquid restat accipiendum; sane dici non potest, id quod ita à Deo cognoscitur, esse infinitum actu. Accedit, quod ipsemet Vasquez nu. 4. ait, infinitum actu, ex mente Aristotelis, esse multitudinem rerum, quæ simul sunt, in qua non potest prima & vltima assignari: cum tamen manifestum sit; multitudinem infinitam cogitationum

futura-

futurarum, non esse simul, sed successiue in tota æternitate existere, vt semper aliquid restet accipiendum siue addendum. Quod suo modo etiam superius quaestione quarta, de partibus continui dictum. Nec valet argumentatio à modo cognitionis, ad modum obiecti cogniti, vt præced. assert. diximus. Licet ergo Deus simul quidem & actu cognoscat eiusmodi infinita; hæc tamen non ideo sunt infinita actu, sed in potentia: etsi rectè dici possit infinitum in potentia actu esse, vt etiam sentit Aristoteles loco citato, nimirum suo modo & successiue: ex quo tamen minime sequitur, esse infinitum actu.

10 Dices. Deus distinctè cognoscit eiusmodi infinita: Ergo sunt actu distincta in mente diuina; ergo actu multa in eadem mente: & tamen non sunt actu multa finitè, seu numero finito: Ergo sunt in mente diuina multa actu, multitudine seu numero infinito: Ergo Deus cognoscit multitudinem infinitam actu. Respondetur. Negando vltimam consequentiam; quia procedit ab esse obiectiuo rei, ad esse subiectiuum & reale, ex eo enim quod infinita terminant actu diuinam scientiam, inferitur, ea simpliciter & absolute esse actu infinita: cum tamen infinitum actu non dicatur ab existentia obiectiuo rei cognitæ: sed ab existentia reali & subiectiuo eiusdem à parte rei existentis; quæ vt dictum, per diuinam cognitionem minime immutatur. Plura de hac recit. quaest. 4. dub. 2.

Quæritur denique hoc loco, an per hoc quod entia possibilis diuinam scientiam terminant, intelligantur habere, aliquid esse actuale extra intellectum. Et refertur Scotus 1. d. 36. quaest. 1. sensisse, Deum intelligendo creaturas, produxisse eas ab æterno, in quodam esse intelligibili obiectiuo, quod esse *diminutum* vocat. Quod etiam defendunt ceteri Scotista, Malafossius, & Bargius in 1. d. 35. & sequitur Waldensis tom. 1. l. 1. art. 1. cap. 1. 2. & 3. Quod ita refertur & refellant Gabriel in 1. d. 35. quaest. 1. a. 3. Caietanus quaest. 15. a. 1. Gregorius de Valentia q. 15. p. 2. alijque Thomista recentiores, quasi Scotus de esse quodam actuali locutus sit, quod habeant res extra intellectum; eaque de causa eam etiam sententiam seuerius cenet. Sed hac de re esto.

11 Assertio VII Creaturæ ab æterno cognitæ à Deo, per hoc præcisè, quod ita cognoscuntur, nullum habent extra Deum esse reale, imò nec ullum verum esse actuale extra Deum; sed solum esse possibile, cum esse obiectiuo in intellectu diuino, seu denominatione extrinseca obiecti cogniti. Ita cum S. Thoma q. 14. art. 9. Thomista omnes, alijque citati. Item Molina hic q. 14. a. 5. & 6. Suarez lib. 3. c. 2. n. 18. & Metaphys. d. 3. l. sec. 2. Vasquez disp. 70. capit. secund. & disp. 114. num. 4. ex communi & certa. Ratio est: tum quia aliàs res omnes creatæ secundum esse suum proprium & formale, existrent ab æterno extra Deum; quod non est consonum fidei. Tum quia vniuersim intellectio rei per se nullum dat reicognitæ esse reale, vel actuale extra intellectum. Neque verò Scotus licet obscure locutus, contrarium re ipsa sentit, vt rectè Molina & Vasquez loco citato.

Sed obijci tamen pro opposita sententia potest, quòd aliàs entia possibilis non videantur dici posse effectus Dei, qui vt tales in Deo velut causa cogno-

9 scantur. Respondetur, negando sequelam. Quia nihilominus etsi non sint effectus actuales, sunt tamè possibile: non quidem quod ipsum esse possibile, quocunque modo sumptum, præcisè & in se sit per modum effectus posterioris quidam potentia diuina, vt dicitur q. 11. & fuse Vasquez d. 204. Sed quia certè hoc ipso, quod à sua possibilitate extrahi quodammodo, & in actum reduci possunt à Deo, accipiendo ab eodem actualem existentiam, rectè dicuntur effectus possibile Dei.

D V B I V M V.

An Deus cognoscat omnia futura contingentia, tum absoluta, tum conditionata.

S. Thomas 1. p. q. 14. a. 9. & 13.

1 N Vlla peculiaris instituitur quaestio apud Theologos, an Deus cognoscat ea, quæ necessario futura sunt. Cū enim quæ talia sunt, habeant suas causas existentes necessarias, quas Deus intimè nouit, vt dictum dub. præced. nullum relinquunt dubiū, quin etiam Deus omnia, iuxta suum quem habent modum necessitatis (ex suppositione scilicet causarum necessariarum; siquidem ab ipso Deo, vel aliunde non impediuntur) certissimè ac ab æterno præcognoscat. Quaestio igitur solum est, de futuris contingentibus, non quidem cognitio tunc solum, quando existunt in aliquo tempore, vel duratione, æternitati quandoque coexistentem; de his enim sub hac consideratione actum est dub. præced. sed de futuris qua futuris; intellige, non solum respectu præsentis temporis, sed indefinite respectu alicuius durationis coexistentis æternitati, qua Deus rerum omnium creaturarum existentiam antecessit. Ea verò duplicis sunt generis. Quædam enim etsi fiant à causis secundis naturalibus, & secundum se determinatis ad hoc vel illud agendum, ita tamen fiunt, vt quoad suum effectum impediri possint ab alijs causis secundis itidem necessarijs; vt sunt futuræ pluuiæ, ac tempestates, proventus annonæ, generationesq; animalculorum, supposita hac vel illa cæli constellatione; quæ ex varia aeris, aquæ, terræ, &c. dispositione impediri possunt. Et de his itidem non est propriè difficultas: cū eaim Deus totam complexionem causarum naturalium, penitissimè habeat perspectam, scit vtique omnia etiam effecta, quæ & quatenus ab illis, tanquam naturalibus ac necessario agentibus (si nimirum à causa libera non impediuntur) producentur. Alia verò contingentia vt sic fiunt ac pendunt à causis secundis liberis, quæ maximè propriè & per se contingentia dicuntur, & de his potissimè in presenti est quaestio.

2 Hæc autè futura contingentia rursum, aut sunt absolute aliquando ac re ipsa futura; alia verò re ipsa nunquam sunt futura, sed futura solum essent, aut fuissent, (respectu antecedentis æternitatis) si certa quedam poneretur, aut posita fuisset conditio, nunquam tamen re ipsa posita vel ponenda; quæ propterea etiam vocantur futura contingentia conditionata. Vbi inter Theologos celebris est cōtrouersia, an Deus ab æterno certa & infallibili notitia præsciuerit, quid quælibet creatura rationalis & libera fuisset actura, si hæc vel illæ conditiones fuissent posite: v. g. an si alius homo, vt Petrus vel Paulus, cum his vel illis circum-